„ЗАСТАВА“ излази редовно средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 41. У Новом Саду у недељу 16. (28.) марта 1886. ГОДИНА XXI.

ДОКЛЕ ЈЕ ДОТЕРАЛА СРБИЈА?

IV.

Да кажемо сад последњу, али отворену!

Србија пати данас од тешке, веома опасне болести. Дипломатског биља и корена од ког би се та земља могла излечити, ми држимо да — нема. Прошлих година, кад је тек прва клица Гарашанинове политике почела да се увлачи у тело Србије, не би било тешко наћи лека. Чим се показало, да народни желудац не може да поднесе напредњаке, и да они у телу народњем произвађају неки непријатан осећај, неку буну и грозницу, требало је тражити помоћи. У књизи уставности пише већ на првој страни сигуран лек за то. Тај се лек зове српским именом: „промена владе.“

Краљ Милан није се ни мало освртао на правила уставности. Он је та правила презрео, ма да га заклетва везиваше, да се по њима влада. Исто онако, као што прост човек хоће по кад-кад испочетка да занемари болест, јер му је непријатно и незгодно да се осврће за лекарије, тако је и краљ Милан занемарио и пренебрегао напредњачку грозницу. Без сумње је мислио, да је то све маленкост и да ће брзо проћи. Но на жалост није се тако десило.

Напредњачка болест рила је све даље по телу народњем, а што је најглавније, она је заразила и краља Краљ Милан се занео, те је за врло кратко време запао и сам у такву опаку „напредњачку врућицу,“ да се од њега није могло ништа више очекивати. Он је у заносу те врућице сишао са неприкосновеног престола у политичку борбу, збацио је са себе покривач газио је народна права, па је напослетку почео да руши кућу. . .

А политичке странке у Србији? Опозиција се борила на уставном пољу, она је на том пољу размахивала рукама и трошила снагу, дочим су краљ Милан и напредњаци сишли на неуставно поље и тамо, без препреке и препоне чинили свашта. Има болести које кад отму мах, могу се лечити само — гвожђем. Опозиција је тај лек презрела, можда га се и плашила.

Данас, после више годишњег боловања, Србија изгледа клонула, управо скршена. Ми не знамо у овај мах државе у Европи, која овако јадно дочекује „пролеће“ као Србија. А можда је то „велико политичко пролеће“ на прагу. И најтежи болесник жељно изгледа то доба; али га оно само тим брже — упропасти.

Општа нам је да се обмањујемо; рад чега нам је да се заваравамо надама, кад је и то нека врста болести. У Србији стоји ствар тако, да нит народ верује краљу, нити краљ народу. Опипајте било те земље, па ћете видети како је малаксало. Србија је исцрпљена; на груди јој је пао терет силног дуга, у целом њеном организму влада ужасно растројство. И та земља нема пријатеља...

Изволте, дозовите дипломате целог света, па их питајте, како ће ту да се помогне? Напослетку... верујем да би изнашали дуге програме и министарске листе, та за бога, то им је занат. Али кад би искрено хтели да говоре, ја мислим да би признали, како ту диплом тско биље и корење више не помаже. Пре би било отуда помоћи, — сад као да је доцкан. Природа још једино може помоћи, она снажна природа, која је досад спасла толике људе и државе.

У Србији се у овај мах састављају и граде неки дипломатски рецепти, неке министарске листе, ал' слаба вајда. Ко познаје опаки степен болести, ко је на чисто с тиме, како ружно дише краљ, ко се уверио, како су растројене странке, па у том растројству још свака за себе растројена, тај ће знати: докле је дотерала Србија?

Нек остане Гарашанин, нек дође политички џелат Христић, нек се састави нека смеса свију странака, нек дође напослетку ма која странка из опозиције на владу, све ће то бити врло кратког века.

Је ли нужно да доказујемо? Против Гарашанина и Христића бориће се народ; против чистог опозицијоног министарства радиће краљ, а мешовито министарство не може се данас и под овим приликама смешати од чврстих људи, јер се тима „не би ни чорбе смешале“

Србији треба у овај мах јака и чврста влада, којој не би сметао ни народ, ни краљ. Само таква влада могла би дугим, сталним и мучним радом извести земљу полако на чистину. Под овим приликама таква је влада немогућа. Јаз између огромне већине народа и краља сувише је велики, а читав низ година, читав низ удара и несрећа доказаше, да је тај јаз непребродим. Стане ли нова влада уз краља, сметаће јој народ, нагиње л нова влада народу, подриваће је краљ. Судар се не може избећи, а он ће доћи скоро, мора доћи скоро, јер у данашњој изнуреној Србији неће моћи дуго издржати чак ни чвршћа и јача влада, но што беше н. предњачка.

Једном речи: Србија ово постојеће трзање, ову борбу између краља и народа не може дуго сносити, у тој земљи ће се појављивати у све краћим саразмерима промене и то све дотле, док напослетку не дође до лома и окршаја.

Политички ваздух у Србији је несносан, њега може расчистити само бура. Да кажемо јасно и разговетно: Србија је дотерала до — револуције. Заплетене одношаје између краља и народа, као и међу појединим странкама у земљи, може да расчисти само устанак народни, и ми смо тврдо уверени да ће га он и расчистити. Што тај комешај буде већи, тим ће доцније ваздух бити чистији.

Јад је то, те није зло израније лечено, јер би се са мање горком медицином могло излечити. Овако се лечење отезало и отезало, а сад је дошла већ и криза... Ту обични дипломатски лекови не помажу, ту ће да реши природа, а историја доказује, да „природа“ у оваквим случајевима удара путем — револуције. Нека грех падне на душу оних који су дотле довели Србију.

Ј. Т.

Писмо из Русије.

Петроград 8. марта 1886.

(Бухарско посланство. — Аксаков. — Аустрија и Русија. — Разно.)

Пре три дана приспело је овамо велико посланство из Бухаре, које је дошло да се цару поклони, и донело му велике дарове. Ти дарови састоје се из четири лепа коња из ондашњих предела и 25 метарски центи разноврсни производа и драгоцености као и златних и сребрних ствари, оружја, свилене и друге материје итд. За исто посланство састојеће се из више лица спремљен је на рачун државе у „великој гостионици“ стан заузимајући 16 соба

Исто посланство путовало је из своје домовине довде скоро два месеца, а толико ће и овде пробавити. Од како је оно овамо дошло, из свога стана никамо не иде, јер по обичају и веровању онога народа, они ништа од сјаја и величине видети не могу, нит видити смеду, док руског цара не виде, не поклоне му се, дарове не предаду, и не чују како је њихова мисија примљена? Тек кад их цар прими, и кад речи из цареви уста чују, онда ће тек све знаменитости Петрограда обићи и посете чинити. Они живе чисто по азијатски и као мухамеданци клањају и моле се четири пута на дан.

Опет је јуче био у овдашњој саборној цркви парастос за Ивана Сергијевића Аксакова и Лавровскога. Народа била је пуна црква и могло се приметити млого женског света из свију кругова. Сви чланови славенског комитета били су присутни, као и мноштво војничких чинова и генерала било је у цркви. Тек сад види се какву је важност Аксаков код Руса имао. Противници Русије и Славенства иронично говорили су, да се приврженици Аксакова у Русији на прсте пребројити могу, јер је та идеја у Бугарској закопана. Сад, кад виде, да с Скобељевим и Аксаковим славенска мисао умрла није, него да је оживила и још снажније на површину искочила, лепо ће се разуверити.

Онај који Русе и Русију не познаје, никад се тачно о јавноме мњењу оријентирати не зна. Више пута чини се да све спава, и да је највећа немарност завладала, а онда се понајвише ради. Сви руски листови без разлике, а за невољу и они, који су свему противни, непрестано пишу о великоме духу и заслуги Аксакова.

Руско новинарство једнако од неког времена против Аустрије пише, а поводом неког чланка у „Фремденблату“ и „Н. сл. Преси“. Данашњи бројеви опоро одговарају и избрајају у колико је до сад Русија Аустрију бранила, а у колико је она Русији с неблагодарношћи платила „Биржеве Вједомости“ питају: „Да ли нам још подноша с Аустријом пријатељствовати, кад видимо и чујемо што она у Босни и Херцеговини ради, и кад се Русија још у кримском рату о пријатељству Аустрије уверила?“ Кад у Русији новинарство и јавно мњење таким правцем удари, онда ни у министарству за спољне послове најлепше не стоји, и мора да има каквих диференција.

Органу г. Комарова „Свјету“ пишу из Босне о напредовању католичке пропаганде, и како власти свуда бране и уништавају ликове руског цара и царске обитељи, и како то руско чувство вређа. Сви листови, пак и званични то су прештампали и негодовањем пропратили.

Овде причају, да је збиља једна молба и жалба једног Босанца у царску канцеларију стигла, у којој се жали како су му у Босни због тога крчму затворили и прогнали га, што је у својој кући лик руског цара имао, ког су одузели и уништили.

Далеко је Босна, а овамо Босанци не долазе, пак се управо и незна, шта се у тој земљи ради; али ако се онако ради,

ЛИСТАК.

У ПРОСИДБИ.

Новела Е. Рудорфа. Превео Р. Б.

Мој мили покојни ујак, судија Форстер у Д., беше диван човек, али као и сваки грчки младожења, који дочека 66-ту годину. Беше особењак и пун чудноватих мисли. Нарочито није имао ни појма о том, како себи представља брачни живот млад и весео официр, као што је моја маленкост била.

То сам из његове тестаменте са свим јасно дознао.

Мој покојни ујак био је пре тридесет година тако сретан, те је добио у лутрији По што је — као што већ рекох — неженђен био, а није имао уз то никаквих господских ћефова, то се са придодатком камате од умерене своте створио велики капитал и ако је старац радо на све стране давао и добра дела чинио. Мене је волео, па је и неколико пута моје мање дугове исплатио, али је при том рекао, да нећу смети ни на пребијену пару рачунати, ако један од велике своте дође. Ја нисам био бог зна какав трошација, па ујковом новчаном помоћу одржао сам се на правом путу. Баш кад смо се године 1871-ве враћали у домовину, а ја сам се радовао, да са својим отличијем, гвозденом круном, пред ујака изиђем. Био је он у Л. у посети код једне пријатељске породице, па је тамо после кратког боловања умро, те га ја нисам могао до вечне куће отпратити. Чим сам се вратио у свој гарнизон, добио сам од суда у Д. препис тестаменте, а такође су ми послали на мене атресовано писмо, што су га у ујаковом писаћем столу нашли. Покојник је исто писмо са пет печата запечатио, да би тако указао на важност писмена.

Изузимајући поклоне добротворним заводима и легате верним слугама и оскудним особама, беше ујакова заоставштина равно у два дела подељена. Један део припадао је мени, а други седамнаестогодишњој девојци, госпођици Еви Мелијен, ћери школског управитеља Мелијена у Л. Из писма са пет печата сам дознао, да је та Ева унука женскиње, коју је мој ујак у младости љубио и која је другом дала руку пре, него што се могао изјаснити. Ева је иста као њезина мајка, коју је ујак у младости тако жестоко и верно љубио. Врло је разборито и честито створење, управо створена за то, „да мужу ову земљу претвори у рај.“ Ујак је волео такве слике, што су већ из моде изашле.

„Густаве,“ завршио је он своје писмо, „ја сам са Евином мајком хтео некада да поделим све, што би ми небо дало. Ти си пак син моје прерано умрле, љубљене сестре, па ме загрева и усрећује мисао, да ће једном моје имање вами двојици припадати и, ако је могуће заједничко бити. Молим те, срце моје, отпутуј у Л. и упознај се с Евом. Ти си жесток, а она је блага као голубица —“

То беше опет сравњење, које је већ испало из моде. Овде морам одмах додати, да се мени не би никако допала кућевна вештица, али ипак бих се радовао, кад би моја будућа жена имала нешто „темперамента.“ Разуме се да ће коначно моја воља победити, али то не би смело бити, а да се не развије драгосна борба, мала ребелија Жена, која би увек још унапред попустила, постала би ми досадна.

Но да се вратимо милом ујаку. Дакле: „Ти си жесток, а она је блага као голубица — то се изврсно слаже. Не допадне ли ти се, или не усхтеш ли отпутовати у Л., то ми, дете моје, не пада ни на крај памети, да те силим. Само један невини услов налази се у мојој тестаменти: шест месеци после моје смрти поделиће се моја заоставшина. При том чину морате Ева и ти лично присутни бити. Не сме вас нико заступати. Ти ћеш имати прилике, да се бар једанпут очи у очи видите. Остало остављам судбини и желим, да бог на вас излије обилно свој благослов.“

Та ми се ствар није свидила, а још мање ми се свидила, кад сам одмах за тим добио писмо од Евине матере, госпође управитељке Мелијен. У истом ми је саопштила, да јој је драги покојник више спомена оставио: сат са ланцем, медајљу и т. д. а наредио је, да све то мени преда. С тога ме пита, да ли желим, да ми те скупоцене ствари пошље, или ћу их ја доцније лично узети, кад будем у Д., путовао и поред вароши Л прошао. Писмо је било љубазно и мирисало ми на пупицу. Сигурно је мој ујак и њојзи или пак благој Еви оставио писмо са пет печата.

Ја сам одговорио врло учтиво, али и врло резервисано. Замолио сам је, да ствари задржи, а ја ћу их лично узети чим узмогу, што ћу за велику част сматрати. Међу тим увек сам од месеца на месец одлагао путовање у Л. Најзад је толико већ времена прошло, да је требало још само четрнаест дана до рока, кад сам морао у Д. бити, те да се са својом сапасљедницима лично упознам. Пријавио сам госпођи управитељици моју скору посету, узео сам одсуство и кренуо сам се жељезницом у Л. За првих шест сати био је мој купе препун и забава врло жива, а за тим сам читаве једне дуге штације остао сам. У Елбероди, у варошици, у којој је била једна ловачка компанија у гарнизону, беше перон са свим празан. Само су неколико пиљарица ушле у четврту класу. Залуд сам ја изгледао, хоће ли ко моју самоћу са мном делати. Најзад спазих, где се јако жури драгосна девојка која рече кондуктеру:

„Господин кондуктеру, покажите ми купе друге класе за женскиње!“

„Све је пуно. Само су овде једна кола за недуванџије,“ и он отвори врата од мог купеја.

„Ах не, господин — кордуктеру —“

„Уђите брзо унутра, уђите, јер ће се влак одмах кренути.“

Помагао јој је да се попне, а и ја сам јој пружио руку. Лепотица се за тим окрену и оде у крајњи будак.

У истом тренуту ступили су Хелдорф и Лебел, два моја познаника, ловачки официри, из рестаурације на перон, па спазивши мене, дођоше брзо до мојих колаг

„Добро дошао, стари друже Густаве!“ ускликну Хелдорф

„Добро дошао, Рајнхолде! Куд бог да?“ рече Лебел.

„У Л.“

„У Л.? Каква посла ти имаш тамо?“ рекоше обојица у један глас.

Мени се да богме није свидело, да говорим

како је то митрополит Сава, по гласу „Свјета“ причао, то је онда жалосно.

Руске новине ударају и против руског конзула у Сарајеву, да се за таке ствари не заузме и не протестира.

Овамо јављају да ће бивши босански митрополит Сава Косановић у Цариграду стално остати, и да на његову плату, коју су му одредили, ако у Бечу живио буде, не рефлектира. Исто пишу, да ће се у Цариграду сви бегунци из Босне и Херцеговине прикупити, и онамо своју колонију образовати, а већ их доста онамо и има, особито мухамеданаца.

Говоре да ће на пролеће више руски официра у Црну Гору кренути, где ће црногорску војску подучавати.

Решење ирског питања.

Кад је Енглеска Ирску себи потчинила, онда су енглески лордови постали не само политички господари над подјармљеним народом, него су му и сву земљу отели, те су тако Ирци на својој рођеној земљи постали од слободних и независних сопственика туђе слуге и надничари. Ни једна стопа земље није била својина подјармљених Ираца. Плодне њиве, ливаде, красне пашњаке, богате шуме и т. д. све су то себи присвојили енглески лордови, који су чак тако далеко ишли, да су уништавали њиве и пашњаке, па ту за своје уживање подизали паркове, те се народ морао јатомице селити у Америку и друге земље, јер силеџије не само што су му отели земљу, него нису му допуштали ни да као надничар на тој земљи ради. Нужније је било господско уживање, нужнији су били паркови и вештачке шуме, по којима ће господа лордови дивљач моћи ловити, него да на тој земљи, на којој су лордови подигли паркове и шуме, пасу овце и сељак оре и сеје. Шта је стало богатом лорду, да двадесет миља своје земље претвори у парк и шуму, кад он још толико има, где ће ирски сељак радити и њега — лорда — још већма богатити? Шта је њему стало, што ће тим начином хиљаду породица остати без рада и хлеба?

Такво стање ствари да богме да је морало изазвати ужасно трвење између прасопственика и између узурпатора ирске земље. Ово се трвење изражавало до сад у партајним борбама, у местимичним бунама, у заверама и чак у атентатима.

Ову је борбу ирски народ до сад водио и води још с необичном истрајношћу и енерђијом. Ни ванредне мере, ни гоњења, ни расељавање, ни затварање и убијање коловођа ирских политичких странака није могло скрхати ирски народ, а да непрестано и енергички не захтева остварење својих права на своју земљу и на политичко-административну самосталност. Борило се законитим и незаконитим путем, употребљавала се уставна и неуставна средства, а та борба пољуљала је читаву енглеску државу и довела би је до коначног расула, кад јој се не би нашло лека.

Тај лек може бити само — задовољење ирског народа! Данашњем пак енглеском главном министру, Гледстону, служи на велику част, што је то увидео, те према том изнео свој програм, како да се реши ирско питање.

Програм је тај политичко-административне и економске природе. По том Гледстоновом програму добила би Ирска свој самостални законодавни сабор, који у енглески парламенат шиље своје нарочите изасланике. Даље би Ирска добила своју сопствену неоружану полицију, а та би полиција потчињена била ирском парламенту. Државна би војска интервенисала само онда, кад би имање и живот грађана у опасности био. Ирски парламенат не сме на енглеску робу никакву ђумручину ударити, нити може са страним државама преговарати и уговоре склапати. Најзад — а ово је најглавније — експропријација данашњих земљепоседника извршиће се новцем из државне благајне, што ће енглеску државу стати отприлике на две милијарде форината, дакле готово толико исто, колико је Француска морала Пруској да исплати у име ратне глобе.

Нема сумње, да је кудикамо важнија аграрна страна Гледстоновог програма у погледу решења ирског питања, него што је политичко-административна страна. Но питање је само, како ће се тај програм извести, т. ј. ако парламенат енглески прими и круна потврди Гледстонов програм, питање је ипак, којим ће се начином решити ирски аграрни заплет. Кад једном држава буде експроприсала данашње узурпаторске велепоседнике, питање је, да ли ће држава парцелисану земљу уз извесну отплату уступити појединим породицама као њихову неприкосвену приватну својину, или ће појединим радницима и појединим земљерадничким групама ил' задругама давати земљу под закуп, те тако у неку руку завести аграрни комунизам?

О томе нема ни речце у Гледстоновом програму, већ се у истом у опште вели само, да велепоседнике треба експроприсати и земљу им отприлике за две милијарде откупити, а шта ће се даље радити, о том се ништа не спомиње. Но ми се надамо, да неће само племенитост и човекољубље, него ће при практичном решавању ирског питања и наука славити своју победу, те се неће на место једног зла друго зло постављати, те ће држава задржати земљу, па да се тако иста у великом обрађује и да се полагано образују и развијају слободне земљерадничке производне задруге са заједничком или државном својином, што у слободној држави на једно и исто изилази.

На то питање, како ће се у практици решити ирске аграрне прилике, одговориће нам најближа будућност, али толико је сада још извесно, да се све већма приближује дан, када ће се у Енглеској мирним путем извршити социјална револуција, т. ј. експропријација узурпаторских ирских лордова и велепоседника, што ће зацело велики утисак учинити и на народе по осталој Европи. Разуме се, да ће се извршењу Гледстоновог програма противити заинтересовани велепоседници, као и конзервативна странка и по неки од либерала, а са истим програмом чак се и два члана Гледстоновог министарства не слажу, али то све неће много сметати, да се ирско питање и ако не потпуно по жељама и захтевима Ираца, а оно бар у што већу њихову корист реши, те ће се тако створити основа, на којој ће Ирци моћи све даље зидати и напредовати.

После тако дуге и мучне борбе, Ирци су ипак дочекали, да се енглеска држава поклонила њиховим светим правима и да хоће сама влада ирско питање у што већу корист до сад потлачених Ираца да реши, а да су се Ирци сами својих права одрекли, сада их нико не би ни за људе држао, камо ли пак с њима као с неким моћним фактором рачунао.

То је једино плод мушког и истрајног политичког рада ирског народа и његових досадањих политичких странака.

К. П.

Политички преглед.

Угарски сабор наставио је у седници од 24. о. м. специјалну расправу зак. предлога о муниципијама. Беницки полемише са Хоранским и Мочаријем о 57. §. који говори о делокругу вел. жупана. Пориче, да ће влада захтевати од жупана да агитују за владине присталице. Прима 57. §. — Мочари говори против овог §-а, после чега узима реч Шаги. Он вели ма да је 54 §. напуштен, ипак се и у 57. §-у налази тачка којом се шири уплив вел. жупана на судство. Говори за Хорансков исправак. Угрон никако није за овај §., јер он шири апсолутизам. Ланг побија предговорника и препоручује 57. §. Апоњи усваја Хорансков исправак. При крају седнице дигла се у опозицији ларма, што је председник сабора изјавио расправу закљученом. — 25. о. м. у четвртак није било седнице због свеца, него тек јуче. 26. марта, у којој се наставила расправа овог зак. предлога.

Хрватска регниколарна депутација ради у Будимпешти. Последњих дана расправљао се Мишкатовићев елаборат, који је у току расправе претрпео неке измене. У осталом о раду регниколарне депутације стижу многе, ал врло испоуздане вести. Сачекаћемо дакле свршетак њезиног рада, па ћемо онда ток рада у истинитом облику саопштити нашим читаоцима.

Школско питање у Француској задавало је већ од дужег времена бриге француским државницима и свима пријатељима слободе и напретка. Моћан уплив француске поповштине у рад школе, није се никако допадао француском народу. Тај поповски уплив ширио је назадњаштво место напретка, тиранију место слободе у редове школске омладине. И томе злу морало је бити једном краја, што је и учинило француско законодавство. Законски предлог о школама, којим се истискује за свагда сваки утицај поповштине на школу, усвојен је сада и од сената. Повољним решењем школског питања спасла је Француска своју школску омладину од кварежа, а учинила један корак више напретку.

Искрена реч иришком срп. грађанству.

Пошт. грађани! Давно је већ требала пасти у средину вашу искрена и братска реч, да се нисам свагда клонио онога, чега се сваки мирољубив човек обично клони. Клонио сам се наиме каква неоправдана и незаслужена прекора и преговора, буди са које му драго стране из средине ваше, као што то обично и постизава скоро сваког, који хоће отворено и јавно да рекне оно, што је истина, што је поштено, што је на свом месту, и што се треба и мора рећи, ако се обично хоће нешто да постигне.

Ја би се можда и сад уздржао, да од себе речи не испустим, да није куцнуо најозбиљнији час, када нам ваља свима на опрезу бити: претстојећа рештаурација наше политичне општине, да нам испадне онако, како би данас оправдали онај некоректан поступак, која је приликом последње рештаурације учињен.

Истина, више се путе у животу човечијем, у животу општина, народа па и самих држава, царева и краљева догађа, да — „терајући лиса, истерају курјака“ — као што се тако данас ено н. пр. у Србији догодило. Није дакле чудо, ако сте и ви приликом последње општ. рештаурације, у таку погрешку пали, погрешку, којој вам данас ништа на путу не стоји, да је поправите. Јер што је било граје три године, те сметње данас више нема, нити је треба да буде, силом, за љубав општег нам местног напретка, за љубав заједничког нам споразума и рада, који је данас доста нуждан, ако смо сами себи пријатељи, ако смо ради, да се наши иноплеменски суграђани, нашим неспоразумом, да не рекнем раздором, не користе, да се не осите, да нас временом не прегазе. Суграђани, који су све до скора главе своје мирно пред собом држали, а које су ево сада већ почели у вис да дижу, потстрекани и охрабрени оном истом иноплеменском особом, коју сте ви сами овамо довели.

Но ми се тој појави тих наших иноплемских суграђана толико и не чудимо, а не чудимо се ни оном иноплемен. „утопљенику“ — који се сада и за сламку вата, само да се спасе; али се чудимо, и чисто је неверовато, шта више, не могуће је, да ће се наћи међу вама Србин-грађанин, који ће, свакако у савезу са тим нашим инопл. суграђанима, тога „утопљеника“ да покуша спасти.

Ми да како у то неверујемо, нити можемо пити смемо веровати, пошто у Иригу живимо; догоди ли се пак, онда ћемо сви знати, зашто се догодило, само незнамо, ко ће ту одговорност пред српским светом, за могуће разне непријатне последице, особито по наше срп. ствари, на себе да прими.

Још једанпут велимо, да ми не верујемо никако, да се тако што у Иригу „више“ догодити може, но напротив, надамо се и то поуздано, да ће ти наши инопл. суграђани, у које се поменути „утопљеник“ највише и узда, овом приликом један пут за свагда стећи уверење то, да Срби-Иријани умеду, у одсудном часу, све на страну да баце, па сложно на посао, особито онда и онде, где су им и њихови срп. интереси угњетени. Додајемо — само кад оћеју.

Та за бога, господо, зар ни у српству местном, ни у српству околном, па ни у српству толико пространом, нема људи за нашу општ. кућу способних, већ, буд доведосте туђинце из белога света, да нам они суде и пресуђују, да нам наше срп. ствари затру, туд вам гдекојима можда још и то на памет пада, да их и на даље задржите. Јер докле наши синови, наши садругови, наши стручњаци немају можда свагдање нужне заслуге, ил је морају у туђина да траже, дотле се по нашој општ. кући башкаре и богате странци, људи соја, барем по понашању, туђинскога, Србину непријатељскога. А ми, господо, држимо, да, ко је такав, ко се на пр. стиди ћирилицом писати, томе је Српство пред очима црно и крваво, ко није Србину Србин, томе у иришкој, па ни у једној општ. кући, где су сами овејани Срби, или где су у недостижној већини, — нема, нетреба, несме да буде места, ни на једној станици општ. чиновника, па био он иначе ма како „честит“ — нека је сав златан, — а то с тога, што је Српство наше пуно људи, који су уједно и „честити“ и своје срп. ствари поштују.

о тестаменти свог ујака и да идем управо у просидбу, т. ј. да видим и да се упознам са девојком, с тога сам брзо одгововорио, јер ми ништа разумније није пало на памет: „Хоћу себи да купим коња. Препоручили су ми добру врсту.“

„Да ли ајгира ил' кобилу?“

„Риђасту кобилу.“

„Пази, да не буде и сувише слаба,“ рече Лебел.

„Ти си био, Густаве, увек простосрдачан, па пази да те не преваре. Отвори добро очи!“ опомињао ме Хелдорф.

„Ни брига вас није!“ одговорих ја смешећи се. „Збогом, збогом!“

Влак се кренуо, ја још једном поздравих другове и затим се обазрех на своју лепу сапутницу.

Устала је, окренула ми је леђа и кроз отворен прозор посматрала је околину. Пут је сад кривудао, а кроз прозор је продирао оштар источни ветар. Ја сам сео на малу софу поред девојке, али тако скромно, да нисам додирнуо ни скут њезине хаљине, па сам неко време чекао, да ли ће се окренути и да ли ће такођер сести Али то се не догоди. То ме је јако једило, јер моја спољашност није тако ружна, а и иначе утиче војничко одело на младе девојке врло добро. По што смо се тако неко време возили, отпочнем ја, које од једа, које из добродушности, разговор с овим речима: „Слободан сам, приметити вам, милостива госпођице, да ћете шкодити своме здрављу, излажући се непрестано оштром ваздуху. Новине јављају, да је пре неколико недеља неки дечак запатио неизлечиву очњу болест, а то само зато, што је дуже времена кроз отворен железнички прозор гледао.“

Девојка се лако окрену, погледа ме управо пакосним погледом и рече: „Хвала вам на опомени, али ја не верујем у такве страшне бајке.“ За тим ми опет окрену леђа. То беше много, па сам закључио, да јој се осветим.

„Можда ћете, милостива госпођице, имати доброту, да са мале софе посматрате драгости овог предела, те да тако и ја добијем лепши изглед.“

„Дакле не обзир на моје здравље, него највећи егојизам беше побуда ваше опомене!“

С те стране дакле не иде. Морао сам почети сад ласкањем.

„Зар ми можете замерити, госпођице, што хоћу да се заносим лепотом своје сапутнице.“

„Комплименти и банално ласкање још су непријатнија и од безобзирности,“ одговори она, а велике су јој очи севале гњевом.

„Добро, то ћу ја, да би вам се услужан показао, отпочети с безобзирношћу, те вас просто замолити, да затворите прозор. Оштар ветар ми је непријатан.“

„За чудо, да један војник није очврснуо, те — —“

„Војник, штована госпођице, остаје увек у једну руку човек Фраза о поживотињеној солдатесци не вреди више. С тога вас још једном умољавам, затворите прозор, а ја ћу онај с противне стране отворити, јер тамо не душе ветар.“

„Мени ветар добро чини. За то нећу прозор затворити.“

Образи су девојчини горели. Изгледаше врло узбуђена и да хладан ваздух са милином дише. То беше одиста нека опака мала вештица, која би из пркоса и самовоље могла себи највећу несрећу нанети. Мој добри ујак имао је на послетку зацело право: благу голубицу не треба ни под који начин презирати.

„А шта би сте радили, госпођице,“ отпочех ја, „кад би вам кондуктер у име закона изјавио, да морате затворити прозор са стране, са које ветар дува, чим то сапутници жеље?“

„Је ли ваша намера, господине, да против мене полицију у помоћ позовете?“

„Зацело да не, али — —“

„Онда се оканте те ствари. Међутим и ја ћу имати времена, да се на ово ил оно решим.“

Мене је изневерило стрпљење.

Допустите, да се сам помогнем,“ и после тих речи нагнуо сам се, отурио сам благо и с пуно обзира лепу пркосицу на страну, затворих прозор и тешким упињањем закачих последњу рупу кајиша на вратима. Девојци је сад немогуће било, да прозор отвори. Укочено ми је гледала у лице. Да сам најгори злочинац био, не би јој поглед мрачнији био. Осветљивост јој из очију говорила. За тим подиже свој сунцобран и удари га о прозор. Стаклад су полетила на железнички пут.

„Да је то учинио какав човек, госпођице,“ рекох ја срдито, „то би осетио моју мишицу, али се за то и женскиња мора казнити.“

При тим речима ухватих лепотицу и пољубих је више пута врло срдачно. Осећао сам се као Сигфрид према овој модерној Брунхилди па сам тако био распламћен и уједно тако ме опило додиривање са њеним бујним уснама, да је не бих тако брзо пустио, да нису вреле њезине сузе кануле на моју руку.

Пустио сам је. Девојка изгледаше са свим сломијена. Покрила је лице марамом, а при том јој читаво тело дрхтало. Ја сам јој сад наговорио разних глупости. Прво сам молио своју непријатељицу за опроштење, да ми само једну пријатну реч рекне. По што не рече ни речце, већ је само плакала и дрхтала, почео сам њојзи сву кривицу пришивати. Изазвала ме је својим ванредним понашањем и т. д., па усред најжешћих мојих прекора стаде влак на станицу Сехаузен. Ја сам дозвао кодуктера и рекох му: „Случајно сам разбио прозор, па вас молим, да ми на најближој станици кажете, шта имам за то да платим.“

Брунхилда се такође обратила њему и рече му: „Отворите врата хоћу да изиђем.“

„Овде само пет минута стаје влак.“

„Не чини ништа,“ и она се сиђе, па се журила преко перона у дворану за чекање.

„Госпођица ће се задоцнити,“ рекох ја кондуктеру, гледајући на сат. Он отрча у дворану за чекање, али тамо је не беше. Можда се поболела Изглед јој у последњим тренутцима није био најбољи.

Ми отпутовасмо. До Л. био сам сам у колу, па сам премишљао о свом делу. Час сам самог себе називао глупаком, час сам био потпуно задовољан са својом осветом и самом сам себи истављао најлепшу сведоџбу.

Ноћ ми је рђаво прошла. И како нисам хтео мислити на малу вештицу, ипак њезина слика није од мене одступала. Залуд сам хтео идућег јутра да се развеселим тим, што сам себи Еву Мелијен у најчаробнијим бојама представљао и што сам се зарицао, да мом милом ујаку испуним вољу, само ако то иоле буде могуће. Блага би голубица изгонила малу вештицу из моје главе.

(Свршиће се)

Али тако је. Ми Срби радо бивамо и великодушни и равнодушни. Радо праштамо, и то више пута пре туђину него своме, а радо и раменима слежемо, пуштамо да иде, како иде, — а кад више пута иде, па се и сврши по нас наопако, као на пр. комуналне школе, а онда истом удри у дреку: јао и помагај.

Баш управо овако стоји данас и код нас, господо, у погледу општ. рестаурације. Једни су великодушни, да како, према туђину, према оном инопл. „утопљенику“ са изговором: „па шта му фали, добар је, зар невидите толико нових ћуприја, па фењера, па тај ред, па ту строгост, не смеш да писнес, та свакако је бољи од „онога“. — Други су на жалост равнодушни, нећеју да их се та ствар тиче, мисле, да дочекају готова госта. Па докле и једни и други буду се овако владали, дотле опрезност ил боље рећи безобзирност наших инопл. суграђана, а још безобзирнијег им вође, може лако учинити то, да због „Николе“ и св. Никола добије по глави, и ми да останемо опет онде, где смо и пре рештаурације били, а онај ће „честити“ само да се лукаво смеши, како га је српска великодушност с једне и равнодушност с друге стране, да нерекнемо српски раздвој и пркос, као већ готова „утопљеника“ избавила и спасла.

И ако збиља за сада овако ствар стоји, ми опет повторавамо ону нашу наду, у — одсудни онај час, који се обично практикује овде са успехом, само кад је воље и — снаге.

Још нам је на завршетку наспоменути то, да су за рештаурацију све претходне припреме учињене, и ми нисмо већ више далеко од избора општ. заступства. А пошто се избором тога заступства удара први и најглавнији темељ свеколикој организацији односно управи општинској, којој на челу стоји „начелник“ — којој се дакако поверава уједно у руковање и цео општ. иметак, дакле и фонд пок. Панте Јовановића од 18.000 фор., то морамо већ и тога ради добро отворити наше „српске“ очи, кога у заступство да бирамо, при чему морамо строго на уму имати и то, да је тај неумрли завештатељ од 18.000 фор. своју племениту душу српску успустио, у тој изричној нади и жељи, да ћеду их уживати у Иригу становници српске, а ни које друге народности, деца православне, а ни које друге вероисповести. А да би му се, као негдашњег становника и правог Србина иришког, оправдана жеља у колико би год могуће било, што потпуније испуњавати могла, само вам се каже, кога у заступство да бирамо. Листа тог будућег заступства ваља да се заједнички, споразумно а не партајски претресе и састави, па онда међу бираче растури, ако се баш тако хоће. Иначе победиће, ко? противник, а то неће послужити на част никоме у Иригу, а најмање српској ствари, која сада у нашој општ. кући иде посве наопако, а сви знамо зашто и због кога, по оној нашој пословици: „С главе риба смрди“.

Но о свом предмету, као и о избору начелника и других избору подвржених чиновника, рећи ћемо коју у своје време, а међутим вам по други и по трећи прт мећемо на срце избор заступства, избор, од ког нам зависи повољан успех целе организације. Па с тога би и ваљало све на страну, па корист места и српских нам ствари преда се. Међутим збогом до виђења!

У Иригу на 40 мученика 1886.

Ваш искрени
Добру-Радовић.

Српско народно позориште.

III.

Као што се сунцокрет окреће према сунцу, тако би требало наше нар. позориште да се окреће према праведним захтевима народа. Јер ако има игде у свету завода, који је дужан да узима у обзир жеље народа, то је наше народно позориште. Не велимо да је то само с тога, што је народ големим жртвама подигао то своје позориште. Него треба знати и то, да су за одржање тог позоришта, нужне непрекидне жртве народне.

Сваки зна, е код нас није тако, да човек иде само онда у позориште, кад му годи. Него се многи од нас усиљавају; ми један другог гонимо на претплату и на што чешће похађање позоришта. Код нас се иде врло често у позориште из родољуба, иде се зато, да се тај народни завод одржи. Наше нар. позориште је дакле прави народни завод, народна установа.

Отуд дакле не може бити о томе речи, да ико рукује позориштем по ћефу. Отуда је читава организација позоришта демократске природе. Постоји дабогме управа, средишни одбор, који руководи друштвом, друштвеном имаовином и друштвеним одношајима, као што то мора бити при свакој организацији. Али и сам централни одбор не може схватити ствар тако, као да је он апсолутан господар, но треба у извршењу својих дужности да се обазре на жеље и оправдане захтеве како појединих месних одбора, тако и публике. Иначе се мора породити расцеп, који не води добру. С тога се не може гледати с неке олимпске висине, ва оне, који стоје „доле“, нити се сме узимати сваки савет, свака отворена реч као напад на незнам чију власт.

Да је ово наше схватање не само оправдано, но и практично, види се и отуда, што се свако, па и лично подузеће обзире на праведан захтев публике, јер иначе не може процветати. О неком неоправданом мешању и пресији ту не може бити говора.

Онда кад сам пре 14 дана изнео у „Застави“ представку Вршчана и вршачког одбора, нисам хтео да изричем накратко свој суд, јер сам видио, да и то спада у онај одељак, о коме ће требати опширније говорити. У онај мах дабогме да нисам могао ни помислити е ће неко стати на оно искривљено становиште: „Нећу да ти учиним, али се због тог не смеш ни потужити.“ Ово није до душе казао позоришни одбор, али је већина позоришног одбора схватила представку вршачког одбора као — пресију, неумесно мешање, претњу и бог би га знао шта још. Читаво наше друштво заражено је данас неком чудном болешћу. Обично не радимо ништа, или врло мало, а при том све чувамо неку своју власт. Било би јако немило, да се то једном каже и позоришном одбору.

Боже ме сачувај, да ја много кривим средишни позоришни одбор. Криви смо сви ми. Ја сам у прошлом чланку покушао да наведем грехове, који падају у тој ствари на наше новинарство. Но криви су и месни одбори, па су криви и поједини људи.

Господо метите руку на срце! Па ко је год међу нами поштен човек, тај ће признати, да ми у четир ока врло много и врло озбиљно говоримо о позоришту. Има ту тужаба и прекора, али на том и остане. Онде где треба, није се покретала та ствар. Та за бога, ко ће да се мрази, ко ће да заподене, па да навуче на себе непријатељство. А међутим света је истина, ја се позивам на народ, и већина ће ми у души одобрити, света је истина велим, да је у многом чему општа повика и тужба. Незадовољство расти, и то расти у таквој мери, да се немиле последице тога осећају. Ал ако се о том буде говорило само у четир ока, онда ће то ровито стање узимати све већма маха.

Ја Вршчане не могу да браним. Кад је лане била главна скупштина друштва за народно позориште, тада су договорно замолили неке чланове да дођу у Нови Сад и покрену некоје жалбе. Па шта се десило. Госп. Ђока П. дошао је овамо, ал кад се чуло о његовом смеру, тада му долазише г.г. М. Ј. и још неки у гостиони и преклињаху га, да се не чини „брука.“ (Код нас чим ко ма шта хоће да замери, одмах веле да чини „бруку“.) И кад није попустио онда му послаше сина, да тај намоли оца. . . И г. Ђ. П. оде са друговима из Н. Сада и не дође на скупштину. То нам је криво. А криво нам је и то, што Вршчани у својој преставци нису били опширнији, отворенији те изнели све оно, што је требало изнети.

Но ја сам и онако већ давно обећао да ћу то учинити. Кад је недавно покушао неко да и мене застраши од писања о позоришту, поче да ми навађа колике заслуге има „оснивач Заставе“ за народно позориште, а ја бајаги хоћу да рушим. Но то ме баш учврстило у жељи, да останем при својој намери. „Застава“ је радила много да се позориште учврсти, сад кад почиње нешто да трули, дужност је „Заставе“ да томе стаје на пут. Ја би се огрешио о прошлост листа, кад бих учинио друкчије. Ја узимам свој задатак озбиљно, па кад нико неће, ја морам.

И опет руку на срце господо! Питам, да ли ви осећате, да се у народном позоришту увлачи постепено нека „породична влада“? Да ли ви примећујете господо, да се код нашег народног позоришта не може да скраси ево већ од толико година ни један бољи члан, ако није из породице г. Ружића? Факт је то, и то веома жалосни факт. Лане је из позоришне дружине иступило седам чланова. Говори се, да је то с тога, што им плата није повишена, ал то није тако. Ја сам читао изјаву свију тих чланова, у којој изричу, да они нису због плате иступили, но само зато, што је у позоришту непотизам, „женска управа“, што не могу да дођу до улога, и што им се сметало. Ја се позивам на ту изјаву, јер она није тајна, она се налази у рукама главног одбора. А ако има некога који сумња у све то, томе велим ово: Пре 16 дана стављен је у позоришном одбору предлог, да се отпусти из дружине г. Веља Миљковић, после г. Ружића и поред г. Добриновића најбољи члан наше позоришне дружине. Зашто? То зашто је питао и г. Станојевић председник дружине, а затим се доказало, да је то требало бити без икаквог узрока, просто с тога, што је то тако некоме ћеф.

Тај је предлог одбијен, и ја ту ствар наваћам зато, да покажем докле је већ дошло то разгањање оних бољих позоришних чланова, који немају част припадати „породици“ Ја то наваћам с тога, да покажем, е је крајње време, да у будуће треба и сами такви покушаји да престану. Јер кад се пред позоришним одбором сме тако чинити, да како ли је иначе?

Ја ћу у току даљих чланака бити опширнији. За сада примећујем само то, да на овај начин „одбор друштва за српско народно позориште“, стоји фактично под неком пресијом. Одбор долази у тај немио положај, да мора г. Ружићу све већма попуштати, јер се увек вели, не смемо га вређати, шта ћемо без њега и његових, кад осим њих немамо добрих чланова. То је истина, ал зашто немамо? . . .

Г. Ружићу свако поштовање, као вештаку, а и иначе он није крив што му се дао толики мах. Али кад је данас онемогућен повратак свим некадањим бољим члановима, а кад се прогањају и она двојца што их има, е онда то не води добру.

Да с тим у свези стоји још многа мана, многа неприлика, то ћу показати доцније. Говорићу искрено, па ће се још већма показати, да смо овом постојећем јаду сви криви.

У осталом ја не видим да ту нема помоћи, не видим да је неко крао ил бог вас пита шта учинио, па да се морају кидати конци. Само не видим ни то, да сваки мора бити одмах толико чкакљив, те говорити чим му што замериш: „Ово иде против позоришта.“ Иначе изјављујем, да ће „Застава“ примити радо и туђе мишљење, чим се овај низ чланака сврши.

—ша.

Српско народно позориште.

Очарани кнез. Шаљива игра у три чина написао Пелц, превео П. П.

Још ми је у живој памети бајка, коју ми је дадиља причала. Та ме прича сасвим подсећа на комад, који је у четвртак 13. марта о. г. први пут изнешен у нашем народном позоришту. Ево те приче: „Био је неки спахија, који је волео шалу. Паде му једном на памет да се са обућаром из свога дворца прошали. Обућар је желио да постане спахијом, те када је спахија дознао за ту жељу, смисли комендију. Једног вечера пошље га са својим слугама у крчму, где га ови опију и онако пијаног преобуку у спахинско одело, па га сместе у дворску спаваћу собу. Када се обућар пробуди нађе се у чуду. Око њега стоје дворјани, и остали чиновници дворца, па му чине све могуће услуге. Највећма их стало муке, док обућара увере да је спахија, а овај у себи мисли, да су га виле и вештице опчиниле, па трпељиво сноси своју судбу. Ујутру се нађе обућар у својој трошној кућици ал без лепог одела и послужитеља. Спахија је био задовољан са својом шалом и обдарио је обућара лепо.“

Ето тако ми је тај случај причала моја дадиља. И он се заиста бар у главноме слаже са језгром „очараног кнеза“. Писац је дакле узео мотив за своју шаљиву игру из дечије собе, што му се у осталом неби могло замерити да је писао комад за децу. Но што је главно кроз цео комад не провејава никакав смер и циљ. Смеја је до душе било, ал ако је то једина циљ шаљиве игре, онда би и с тиме морали бити задовољни. Но пошто се то противи правој циљи шаљиве игре, то нека нам се дозволи да овај комад са свим другим очима гледамо.

Писац нам приказује живот обесне аристократије, која у часовима дуга времена чини свакојаке лудорије. Та аристокрицијa дотерала је већ дотле, да кад јој се досаде шпортови са керовима и коњима, онда се лате и људи. То видемо и из „очараног кнеза“. Кнез Волфганг дошао ја из престонице први пут на своје добро. Непознаје га нико, а он да прекрати време до 5 сати (јер у то доба дочекује госте са стране) лаћа се шпорта и то са луцкастим обућарем Вилхелмом. Тај шпорт је извео онако како се то из приче, коју горе наведосмо, види. Публика се слатко смејала луцкастоме обућару, како се дао заварати од кнеза, а писац није покушао ни једним потезом пера да кнежево титрање са људима осуди. А то је свакако велика погрешка. Циљ је позоришта да узноси оно што је лепо и племенито, а да жигоше поквареност и обест, не обзирући се ма од куд те врлине и пороци долазиле. Писац се није држао тог позоришног смера, а то отуд закључујемо што „хец“ кнеза Волфганга није с прекором пропратио. Публика је можда чекала да се казни обест кнеза Волфганга, који из обести доводи обућара тако рећи до лудила, — но од свега тог нема ништа. Или је зар доста, да кнез одкупи новцем ту шалу. Писац нам је дакле просто изнео неки догађај по народном причању на видик, без икакве тенденције. Не одричему писцу хумор, ал он овде није како ваља употребљен.

Таке ствари нису за нашу позорницу. Наш репертоар треба да има одабране ствари, а не оваке шале, које су давно и давно преживеле и на осталим већим позорницама. Незнамо од куд је „очарани кнез“ дошао на београдску позорницу. Но после београдског позоришта, где је овај комад дуго година лежао па тавану, заиста се чудити морамо како је доспео сад баш на нашу позорницу.

И. И—ћ.

Вести из места и са стране.

Хрватска омладина хоће да пређе у православну веру. Пре неки дан донео је „Аграмер Тагблат“ врло сензациону вест о нереду свеучилишне омладине у цркви, од којих су неки и затворени. Та вест гласи овако: „Поступак полицајне власти према онима, који су у цркви св. Катарине тобоже кашљањем немир проузрочили, дубоко је дирнуо свеучилишну омладину. Овај немио утисак тако је велик да би се могао тим свршити, да ће сва католичка младеж загребачког свеучилишта прећи на православну веру. До данас (уторак 23. (11.) о. м. пре подне подписало се до 30 слушатеља, који су вољни да се покрсте. Говори се да ће умолити црногорског кнеза Николу, да им кумује.“ Ми у ову вест нисмо у своје време поверовали, па је за то нисмо ни донели. О тој истој ствари пише сада и орган странке права „Хрватска,“ те пропраћајући горњу „Тагблат“-ову вест вели ово: „Ми дознајемо да је већ јуче отправљено дотично писмо црногорском кнезу, а уједно чујемо, да се хрватска омладина у Грацу и Бечу спрема на сличан корак.“

Митрополитски савет. Српски народни црквени митрополитски савет сазван је у седнице за 31. март (12. април) о. г. у Ср. Карловце.

Парастос Дру Ј. Суботићу. Како нам из Стари Шова (Бачка) јављају био је тамо прошле недеље 9 о. м. свечани парастос пок. Дру Суботићу. На парастосу је био велик број народа.

Добротворна задруга Српкиња Новосадкиња имала је 12. (24.) марта о. г. своју редовну седницу и међу осталим мање важним предметима примила је извештај начелнице и секретара о до сад скупљеним и са стране придошлим прилозима за срп. рањенике, и из кога се види, да је ова задруга за горњу циљ које скупила сама, које са стране посредно примила 4428 ф. 36 н., 9 дуката. 70 фрабака, 21 динар и 60 пара, 1 талир, 2 рубље, 1 цванцик и 20 копјејака, и уз то је послала још 28 пакета разних завоја и понуда за срп. рањенике. На ове пошиљке примила је задруга признанице и захвалнице како од „првеног крста“, тако и од „женског друштва“ па и саме највише покровитељке срп. рањеника Њеног Величанства краљице срп. Наталије. Осим тога читани су одговори: вел. кикиндске, митровачке, белоцркванске, румске, суботичке, вршачке и ст. бечејске жен. задруге, којима једногласно прихваћају мисао за издавање заједничког жен. органа, који се мисли за сад једанпут месечно под насловом „Женски Свет“ издавати и обричу сваку моралну и материјалну потпору томе листу. На основу тога решио је одбор, да скорим изда јаван проглас за скупљање преплате томе листу. Очекује се овакав одговор и од бечкеречке, сегединске и сентомашке задруге, које до данас нису ништа одговориле.

Најновије вести.

— Нова влада у Србији пораћа се веома тешко. Краљ се саветовао са Ристићем и Радивојем, али и са крволоком Николом Христићем Иначе се саветовао о саставу владе и са Кујунџићем Чедом Мијатовићем, Пироћанцем и Новаковићем. С радикалима је сретно прекинуо преговоре Говори се свакојако, а од свега је је најсигурније то, да ће ил Гарашанин остати и даље или ће и опет напредњаци саставити кабинет. Ако остане Гарашанин онда ће ући у министарство и Кујунџић који је као што је познато одмах чим је Ристић пао, слизао са напредњацима.

— Из Брисела (Белгије) јављају о радничким немирима. Нарочито су немирни озбиљни тамо, где има рудокопа.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 15. марта у вече.)

Београд. До овог часа краљ се није споразумео о саставу нове владе. Он чини све могуће покушаје да приволе Гарашанина нек даље остане.

Петроград. Цар се вратио из Гачине у Петроград и примио је Бухарску депутацију, која му је донела богате поклоне. (О бухарској депутацији види наш допис из Петрограда.)

Брисл. У побуњеним крајевима отишла нова војска. Металне фабрике обуставиле су рад.

Лондон. Рајтер биро јавља, да Турска пристаје да се с кнезом Бугарским онако погоди, како Европа захте. До сад се Русија једнако опире наименовању Батемберговом на више од 5 година.

Српско народно позориште.

(Недељни ред позоришних представа.)

У недељу 16 марта: **„Ђурађ Бранковић“** Драма у 5 чинова, од К. Оберњака, превео и за српску позорницу прерадио Ј. Ђорђевић.

Г. **Тоша Јовановић**, редитељ краљевског српског народног позоришта у Београду по други пут као гост у насловној улози

ЗА ТАРАШКУ ШКОЛУ.

I

На овом месту доносићемо имена оних родољуба који нам своје прилоге за подизање изгореле српске народне вероисповедне школе у Тараши (Банат) припошљу.

1. Послао један брат Србин из Немачке (који неће да му се име и место где станује именује) 6 фор. 16 новч. (10 немачких марака.)

Нови Сад 14. марта 1886.

Уредништво „Заставе.“

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

„БРШЉАН“

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Власник, издавалац и уредник

ЂОРЂЕ РАЈКОВИЋ.

Изашао је 6. број „Бршљана“ са овим садржајем: 1. Дели Бакић, роман од Јакова Игњатовића. (Наставак.) — 2. Прича о Алексију светом Од Ф. С Крауса. (Наставак.) — 3. Слике из босанскога живота. Посмрчад Јоксима Новића Оточанина. I Србин надмудрио Ћиганлију. (Наставак.) — 4. Прилози за историју срп. покрета. Саопштава их Јован Димитријевић, парох шимуновачки. VI. Писмо Јована Виловског Стевану Петровићу. — 5. Писма из Елисиума. — 6. Белешке. — 7. Песме: Да сам... Песма од Васе Пантелића. — Траг од љубави. Од Р. — 8. Књижевност. — 9. Нашим читаоцима. — 10. Претплатници на „Бршљан“. — 11. Листак. Утарци из путописа Вида Вулетића-Вукасовића.

„Бршљан“ излази 1. и 15. дана сваког месеца на целом табаку велике четвртине. Цена је листу: на целу годину 2 ф., на пола године 1 ф., на три месеца 50 новч.

Може се још добити потпуни полугодишњи течај 1885 ценом 1 фор. а. вр.

Изашао је

„ЈАВОР“

БРОЈ 11.

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Властник: **Змај Јован Јовановић.** Уредник: **Др. Илија Огњановић.**

Садржај:

Вештица. Новела, написао Веља М. Миљковић глумац. — Дробне песме. (По словеначком.) Од Миленка. — И опет је сретна. Приповетка из Београда. — О телесном васпитању. Предавао о св. Сави 1886. у карловачкој српској великој гимназији проф. Стеван Поповић. — Осам дана по Црној Гори. Побратиму Аксентији Мародићу срп. акад. сликару. Од дра Лазе Томановића. (Наставак) — Листак: Шта је срећа? (Посвећено свима несретним.) — Књижевност. — Белешке. — Разно. — Нове књиге и листови.

„Јавор“ излази сваке недеље на читавом табаку и стаје на 3 месеца ф. 1·25. За стране земље ф. 1·50.

У Н. Саду 15 марта 1886.

Лука Јоцић,
издавач „Јавора.“

BUDAPESTER TAGBLATT

Am 1. April beginnt ein neues Abonnement auf das **„Budapester Tagblatt.“**

Wir erlauben uns aus diesem Anlasse die deutschlesende Bevölkerung Ungarns auf unser Blatt aufmerksam zu machen, das trotz seines kurzen Bestandes, so verbreitet und beliebt ist, dass es bereits zu den bekanntesten und beliebtesten hauptstädtischen Blättern zählt.

Ein Programm des „Budapester Tagblatt“ zu entwickeln, ist überflüssig. Man weiss überall, dass unser Blatt die ausfürlichsten und frischesten Berichte über alle interessanten und wissenswerthen Ereignisse bringt und dass es die einzige

entschieden oppositionelle deitsche Zeitung in Budapest ist.

Die **politische Richtung** wird nach wie vor dieselbe bleiben. Indem wier die Namen der politischen Mitarbeiter mittheilen, haben wir gleichzeitig jene politische Richtung angegeben, welche wir vertreten. Wir haben die Ehre zu unseren politischen Mitarbeitern zu zählen:

Graf Albert Apponyi, Stefan von Bittó, Graf Aurel Dessewffy, Klemens Ernust, Franz Fenyvessy, Béla Grünwald, Emerich Hódossy, Ferdinand Horánszky, Ludwig Horváth, Paul Királyi, Albert Kovács, Paul von Somssich, Ladislaus Tomcsányi, Emerich Vester, Adolf Zay, Graf Robert Zselinssky.

Der **Redaktion des Feuilletons** widmen wir nach wie vor die grösste Pflege und wir dürfen mit Genugthuung hervorheben, dass **alle hervorragenden Schriftsteller Ungarns unser Blatt bisher mit Beiträgen erfreiten.**

Schliesslich machen wir auf unseren **Oekonomist** aufmerksam, der für jeden **Kaufmann** und **Gewerbetreibenden** ein gewissenhafter und verlässlicher Rathgeber ist und nach wie vor **unabhängig** nach jeder Richtung hin, jede Erscheinung auf **financiellem, kommerziellem** und **gewerblichem** Gebiete kritisiren wird.

Gegenwärtig veröffentlichen wir den ausgezeichneten Roman

„YVETTE“ von **Guy de Mopassant,**

auf welchem ein Original-Roman unseres Landsmannes, des Romanschriftstellers **Ludwig Tolnai:**

„Die Herren des Dorfes“

folgt, dem sich ein sensationeller Roman:

„Die Schatzinsel“ von **Stephenson**

anschliessen wird. Weiters haben wir Romane: von

Theuriet, Quida, Daudet und Feuillet

erworben, die im Laufe des Sommers zum Abdruck gelangen.

Um Jedermann von der Vorzüglichkeit des

BUDAPESTER TAGBLATT

zu überzeugen, sind wir bereit, **franco und gratis Probenummern zuzusenden.**

Die Abonnementspreise betragen:

monatlich . . **fl. 1.20** | halbjährig . . **fl. 7.—**
virteljährig . **fl. 3.50** | ganzjährig . . **fl. 14.—**

Administration des

BUDAPESTER TAGBLATT

Pallas litt. u. Druckerei-Action-Gesellschaft

IV. Bezirk, Kecskemétergasse Nr. 6.

ПОЗИВ!

Овим се сви они обртници кр. слоб. вароши Новога Сада, који се баве клањем марве, продавањем меса и сувог меса, касапи и месари, којима је стало да своје радње и своје послене интересе сачувају, позивају учтиво, да зацело дођу у недељу 16. (28.) марта о. г. после подне равно у 3 сахата у Хертлајнову гостионицу (у здању срп. нар. позоришта) на скупштину.

Дневни ред:

1. Извештај о стању варошке кланице.
2. Какав положај да се заузме према насилном уважању да се мора у кланици клати.

За удружене обртнике:

Извршни одбор.

ПОЗИВ.

У суботу 3. априла п. р. 1886 одржаће се у гостионици код „Пере Фабри“

КОНЦЕРАТ

са

ИГРАНКОМ.

Чист приход намењен је на зидање овдашње евангеличке цркве.

На забави ће суделовати музика ц. кр. пуковније бр. 70.

Улазак од особе 60 новч., а од породице (3 особе) 1 фор. 50 н вч

Улазнице се могу добити код г.г. Луке Јоцића и др. У трговини Љубе Стефановића и Петра Вака фризера. У Петроварадину у трговини г. Јунгингера.

I. ц. кр. овлашћено дунавско паробродско друштво.

РЕД ПЛОВИДБЕ

ПОПИТАНСКИХ И ОСОБНИХ ПАРОБРОДА

од 16. марта 1886. до даље наредбе.

ИЗ НОВОГ САДА У ТИТЕЛ: понедељником и петком у 6 сати у вече.

ИЗ НОВОГ САДА У СЛАНКАМЕН-ТИТЕЛ И ДАЉЕ ТИСОМ: средом и суботом у $5^1/_2$ сати после подне.

ИЗ НОВОГ САДА У ЗЕМУН-БЕОГРАД: сваки дан у $5^1/_2$ сати после подне.

ИЗ НОВОГ САДА У ОРШАВУ-ГАЛАЦ: средом, петком и недељом у $5^1/_2$ сати после подне.

ИЗ НОВОГ САДА У ЦАРИГРАД ПРЕКО РУШЧУК-ВАРНЕ: недељом у $5^1/_2$ сати после подне.

ИЗ НОВОГ САДА У БУДИМПЕШТУ: сваки дан у $10^3/_4$ сати пре подне.

Нови Сад, 15. марта 1886. **Агенција.**

ОГЛАСИ.

Farbiger, schwarz- und weißseidener Atlas 75 kr. per Meter bis fl. 10.65 (in je 18 verschiedenen Qualitäten) versendet in einzelnen Roben und Stücken zollfrei ins Haus das Seidenfabrik-Depot **G. Henneberg** (k. u. k. Hoflief.) in **Zürich.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

Farbige seidene Faille Française, Surah, Satin merveilleux, Atlasse, Damaste, Ripse und Taffete fl. 1.35 per Meter bis fl. 7.45 vers. in einzelnen Roben und Stücken zollfrei in's Haus das Seidenfabrik-Depot **G. Henneberg** (k. und k. Hoflieferant), **Zürich** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto

---

СТЕЧАЈ.

Код православне српске црквене општине суботичке упражњено је место црк. певца, на које се овим поново стечај расписује.

С тим местом скопчана је годишња плата од 400 ф. са петогодишњом повишицом од 100 ф. док плата певчева не достигне своту од 600 ф. када и овај квинквенал престаје; од завештајних служаба и парастоса годишње 10 ф. 50 н, а од приватних парастоса о укопа кад позван буде 1 ф. У дужност црквеног певца спада: држати леву певницу недељом, свецем и празником на вечерњу, јутрењу и литурђији; — појати повседневно на вечерњу, јутрењу и на завештајним литурђијама и парастосима

Који желе исто ово получити, нека своје добро инструиране молбенице најдуже до 1. априла т. г. црк. општини суботичкој поднети не пропусте. Захтева се од молиоца, да зна добро осмогласно појање, све ирмосе, сједалне на велике празнике и типике, и да има јасан и милозвучан глас, што има личним доласком у Суботицу о свом трошку и појањем у правосл. цркви засведочити. Који се компетенат лично не прикаже, веће му се моћи молба у обзир узети.

У Суботици 10. марта 1886.

Ђорђе Гојковић, општ. перовођа. 1—3 **Божидар Вујић.** потпредседник.

СТЕЧАЈ.

Српско православна црквена општина у Долови, намерава при зидању нове цркве, узети једног стручњака, који ће подузимача при зидању контролисати, односно израду овога по предрачуну оцењивати.

Ради тога, држаће се минуендо-лицитација дана 20. марта (1. априла) т. г. у 10 сахата пре подне у општинској школи, на коју се вични овоме послу позивају.

Из ванредне седнице главне црквене скупштине, држане у Долови, 20. фебруара 1886.

Јован Битевић, перовођа. 1—3 **Никола Стојинов,** председник.

Објава.

Подписана задруга исплаћује **од рим. 1. априла т. г. 13 фор.** у име делимка по честицама свога III-ћег кола, а ставља за добро **1 фор. 40 пов.** по честицама свога IV-тог кола.

СРПСКА ЗАДРУГА
за међусобно помагање и штедњу
у Новом Саду.

ВЕЛИКА ГОСТИОНИЦА

У ЧЕРЕВИЋУ

издаје се на две или више година под закуп, пријавити се ваља до 29. марта (10. априла) о. г. код подписане, која ће дати ближа извешћа.

У Черевићу, 16. марта 1886.

Катарина Вагатовац,
гостионичарка.

1—3

ПРОФЕСОР ДР. ГУСТАВ ЈЕГЕРА

ОРИГИНАЛНИ

нормални **кошуља, гаћа и чарапа за лето**

са **поново** спуштеном **ценом.**

ПРОДАЈА У ВЕЛИКОМ И МАЛОМ

У ГАЛАНТЕРИЈСКОЈ ТРГОВИНИ

ЈОВ. ГЕОРГИЕВИЋА

КОД „ПИСМА“ У НОВОМ САДУ

Цене су **сасвим** једнаке, са оним главног стоваришта у Бечу.

ПРАВОГ СРЕМСКОГ ЧИСТО ОТОЧЕНОГ

БЕРМЕТА

може се добити по 24 новч. литра

само код

ПАЈЕ АРСЕНИЋА У ИЛОКУ.

Бурад рачунам по набављеној цени и примам исто по урачунатој цени франко натраг. 6-6

За болести плућа, прсију, врата, за сушицу

и за астму доказана је хиљадама сведочанства лековитост моје у унутрашњој Русији пронађене медицинаде биљке, по мом имену „Homerijana“ назване. Броширу о том разашиљем бесплатно и франко. Пакет хомеријана-теја од 60 грамова, за два лира доста, стаје 70 новч. и носи на себи у знак оригиналности мој потпис — Павле Хомеро. Може се наручити директно код мене или код мог главног депозитера г. апотекара St. von Szőllősy у Пешти, (Christinenstadt, Stadtmeiyerhofgasse.) Ваља пазити и не куповати од других фирми објављену лажну хомеријана-биљку. 7—20

КАФАНА

код „вароши Пеште“ у средини Новога Сада са билијарем, рестаурацијом, путничким собама, дивном баштом, станом, шталом и другим локалитетима издаје се под кирију од 1. маја о. г. Поближе Kaffe v. Kiss, Semlin, у сопственој кући. 6—6

Реелан и најјефтинији набављачки извор.

„ГАРАНТОВАН УТАКМИЧКИ НАМЕШТАЈ“

ТОДОР ДИМОВИЋ

БЕЧ 17—36

I. Wipplingerstrasse № 27.

НАМЕШТАЈА СВАКОВРСНИХ И У СВАКОМ СТИЉУ.

Илустровани ценовници шиљу се бесплатно и франко.

ЗАЈМОВИ

УЗ ОТПЛАТУ НА РАТЕ (АМОРТИЗАЦИЈУ)

НА ЗЕМЉЕ И КУЋЕ.

набавља долеподпи ани на оранице од 300 фор. па до највиших свота, а на варошке куће од 2000 фор. горе у следећим процентима:

на $40^1/_2$ год.	од 5000 фор.	горе са	$5^3/_4$%
„ 38 „	„ 5000 „	„ „	$6^1/_2$%
„ 32 „	„ 5000 „	„ „	7 %
„ 20 „	„ 2000 „	„ „	$8^1/_2$%
„ 39 „	„ 1000 „	„ „	$6^1/_4$%
„ $30^1/_2$ „	„ 1000 „	„ „	$7^1/_2$%
„ 33 „	„ 300 „	до 10.000 ф.	7 %
„ 17 „	„ 300 „	„ 10.000 ф.	10 %
„ $17^1/_2$ „	„ 300 „	„ 2.000 ф.	$9^1/_2$%

Под овде означеним процентима разуме се одплата главнице с каматом заједно

Дотичне зајмовне своте исплаћују се после обављеног обрачуна у готовом новцу, а слободно је сваком дужнику свој дуг, односно остатак свога дуга и пре истеченог рока уз предходан полгодишњи отказ кад год хоће отплатити.

На варошке куће и оранице даје се зајам до половине, а на винограде и т. д. само до трећине исказане своје вредности.

За потраживање зајма потребне су следеће исправе: код земаља: а) потпуни грунтовнички извод, б) катастрални посједовни лист (на коме се има посведочити од општине да су дотичне парцеле идентичке (истоветне) са грунтовницом и да нису никаквој опасности воде изложене, в) пореску књижицу (буквар). Код кућа има се у проценбеном записнику особито узети обзир на чист приход.

П. Полешевић

комисионарска радња за хипотекарне зајмове

у Новом Саду

дунавска улица, код златне кугле.

3—3

ГРЕШАМ

(„THE GRESHAM“)

ЖИВОТ ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО У ЛОНДОНУ.

ФИЛИЈАЛА ЗА АУСТРИЈУ: у Бечу, Гизела сокак бр. I. у сопственој кући.	ФИЛИЈАЛА ЗА УГАРСКУ: у Будапешти, Фрање Јосифа трг 5. и 6. у сопственој кући (пређе Накина палата)
	франака
Друштвени иметак	87,284.420·—
Годишњи приход од премија и камата 30. јуна 1884.	17,134.226·06
Исплате за осигурања и ренте и за откуп полица и т. д. од постанка друштва (1848.) више него . .	149.800 000·—
У последњој 12-месечној периоди учињене су друштву понуде за нова осигурања	63,992.275·—
Свега досад учињене понуде за осигурање од постанка друштва чине	1,324,770·—

Проспекте и ближа разјашњења дају г. агенти у свима већим варошима Аустро-Угарске монархије и филијале за Аустро-Угарску. 8—12

ПОХВАЛНЕ РЕЧИ ЦАРЕВА, КРАЉЕВА И КНЕЖЕВА

потврђују изврсност, коју је санитетска наука сладовим фабрикатима од J. Хофа (Главна творничка радња за Аустро-Угарску Беч I., Bräunerstrasse 8.) теоретично и практично створила. У толикој мери није се прославио ни један хранљиви лек колико се прославило J. Хофов лековито и хранљиво средство: здравствено пиво од сладова екстракта, здравствена чоколада од сладова екстракта, сладови бонбони за прса, концентрисани сладов екстракт, тако да је проналазач постао дворским набављачем већине кнежева европских.

Њ. Величанство краљ дански изјаснио се: „С радошћу сам гледао лековити учинак Хофовог здравственог пива од сладова екстракта како на себи, тако и на више чланова моје породице.“

Њ. Величанство цар аустријски назначава милостиво, да се радује, што му се дало да поново одликује Хофа.

Њ. Величанство цар немачки и царски принчеви често почаствују изразима своје милости творничара сладових препарата.

Њ. Величанство краљ саски саопштио је свом дворском набављачу J. Хофу, да и Њ. В. краљица мати Хофов сладов екстракт одликује, и да јој прија.

Њ. Височанство кнез румунски рече при подељењу патента дворско-набављачкога, да он прати часност и часни положај кр. пруског ком. савета и обазире се на особити глас, који је његова кућа фабрикацијом његових сладових фабриката стекла.

Њ. краљевско Височанство зем. гроф хесевски, Ернст: „С обзиром на припознату лековитост ваших сладових фабриката подељујем вам предикат и т. д.“

Њ. краљевско Височанство зем. гроф Хесенски, Алексис: „Обзирући се на одобравање, које су ваши сладови препарати стекли, подељујем вам овим титулу и т д.“

Из Котбуса, 7. септ. „Болујући тешку бољу умољавам вас, да ми пошаљете вашег чувеног здравственог пива од сладова екстракта.“ — Књаз Пиклер Москау, дворац Браниц.

Из Рудолфстата, 21. септ. „Принцеза Бентхајм-Текленбург умољава вас, да јој што пре пошаљете Хофова здравствена пива од сладова екстракта.“

„Умољавам вас, да ми поштом 60 боца особитог J. Хофовог здравственог пива од сладова екстракта пошаљете.“ Дворац Турнамхорт, 4. окт. 1883. — Ервин гроф Ауерсперг.

„Умољавам вас, да ми поштом 25 боца концентрираног сладовог екстракта пошљете.“ Баска, 1. окт. 1883. — Барон Хенинг О'Карол.

Лих, 2. септ. 1883. „Молим да 13 боца пива од сладова екстракта за Њ. Преузвишеност кнеза Солмс-Хохенсолмс-Лиха што пре пошљете“ Јелена Милер.

„Употребљавам прилику, да и са своје стране учинак вашег особитог сладовог екстракта признам, јер после кратке употребе овог кусног пића осећам окрепљавајућу снагу истога.“ Ернестина пл. Сваине рођ. принцеса од Левенштајн-Вертхајма.

Наручбине испод 2 фор. не уважавају се.

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.

„ЗАСТАВА“ излази редовно средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску

на целу годину	14 ф. — н.
на по године	7 ф. — н.
на четврт године	3 ф. 50 н.
на 1 месец	1 ф. 20 н.

ЗАСТАВА

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

...ају се натраг.

...ју 10 новч.

...А XXI.

ПРВО БЕЧКО СТОВАРИШТЕ
МУШКОГ И ЖЕНСКОГ ОДЕЛА
M. НАЈМАНА
у Новом Саду
у кући Госп. Ђоке Недељковића на главној пијаци број 24—25.

П. П.

Част ми је овим до знања ставити Вам, да сам поред остали моји филијала, као што су: у **Паризу, Љубљани, Београду, Нишу, Тамишвару, Загребу, Фиуми, Клагенфурту** и **Сарајеву**, такође и у Новом Саду такову отворио, коју сам са богатим избором разни

МУШКИ И ЖЕНСКИ ОДЕЛА

снабдео. Мој богати избор најновијег Паришког и Бечког еспапа препоручујем свакоме, који је љубитељ добре, фине и модерне робе.

Постарао сам се да поред доброг готовог одела, држим још и велики избор у мустрама најбољи Француски, Енглески и Бински штофова, од којих по избору и мери, најтачније наручбину обављам. — Цене су најумеренije а пошто сам сам произвађач то нек је уверење да ћу и сте стране као **ни један други** одговорити моћи.

Солидност мога рада и еспапа, признано је на изложбама: у Штетину и Загребу, и на млого страна где је мој еспап изложен. — Надам се дакле да ћу и Вас као своју муштерију стећи, пошто ћу настојати, да Вас у сваком погледу најтачније задовољим.

Са особитим поштовањем

М. НАЈМАН

Првог Бечког стовариштa одела филиала у кући г. Ђ. Недељковића бр. 24-25.

ЦЕНОВНИК
ГОТОВИХ ХАЉИНА
M. НАЈМАНА
Филиала у Н.-Саду.

ЗА ГОСПОДУ:

Горњи капути	од	9—35 ф.
Црних Салонских одела	„	22—55 „
„ фракова	„	15—35 „
„ сатински капути	„	12—22 „
Пролетни одела	„	10—35 „
Одела од камгарна	„	16—33 „
Пролетње чакшире	„	4—14 „
Црни пруслуци	„	3— 5 „
Кабаница за изјутра	„	10—25 „
„ „ кишу	„	12—25 „
„ Менчикови	„	25—35 „
Горњи капути за свештенике	„	18—35 „
Кућни капути од фине вуне	„	6— 9 „

ЗА ГОСПОЂЕ:

Кишни огртача од шевиота од		5—14 ф.
„ „ „ камгарн	„	10—15 „
Променаде огртача од луб чоје са чипкама	„	12—25 „
Кратке Јакне најновијег кроја	„	4—18 „
Мантлет са чипкама	„	10—15 „
Мантлет са чипкама и перлама накићени	„	18—22 „
Мантлети најфинији са чипкама и перлама накићен са свиленом поставом	„	24—28 „
Мантлет од сомот брокада најновији и најелегантнији париски	„	45—60 „

Дечије хаљине за мушку и женску децу:

Одела за децу од 3 до 8 година . .	од ф.	3.50	до	4.50	нов.
„ „ „ „ „ финији	„ „	5.50	„	9.50	„
Горњи капути за децу од 3 до 8 год.	„ „	5.—	„	8.50	„
„ „ „ „ „ „	„ „	9.—	„	12.—	„
Одела за одраслу децу од 9 до 12 год.	„ „	6.—	„	16.75	„
Горњи капути за одраслу децу	„ „	7.—	„	11.—	„

I. WIENER
Herrn & Damen Kleider-Niederlage
M. NEUMAN
FILIALE NEUSATZ
Hauptplatz Herrn G. Nedeljković'schen Hause
Nr. 24—25.

P. T.

Beehre mich Ihnen die höflichste Mittheilung zu machen, dass ich ausser meinen Filialen wie in **Paris, Agram, Klagenfurt Laibach, Temesvár, Belgrad, Fiume, Nisch, Serajevo** auch eine solche sehr reich sortirte

Herrn & Damen Kleider-Niederlage

am Neusatzer Platze errichtet habe, und nachdem ich selbst Fabrikant und Erzeuger bin, folglich keine Konkurenz scheue, und daher verkaufe ich in meinen Filialen nur echte gute und feine Waare aus prima Stoffe zu sehr ermässigt festgesetzten Fabrikspreisen.

Meine Erzeugnisse wurden bei den Ausstellungen in Stettin und Agram prämirt und an vielen andern Städten wo solche ausgestellt waren.

Gleichzeitig halte ich ein reich sortirtes Lager von neuesten französischen, englischen und Brüner Stoffe, und verfertige Anzüge auf Wunsch nach mass.

In der angenehmen Hoffnung Sie als Kunde zu gewinnen und kann Sie in vorhinein einer solieden & reelen bedienung versichern.

Hochachtungsvoll

M. NEUMAN

I. Wiener Kleider-Niederlage Filiale Neusatz.

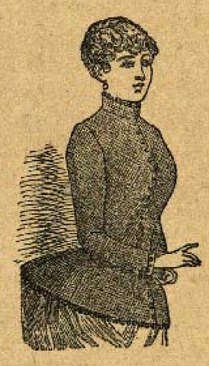

Preis-Courant
von
HERRN & DAMEN-KLEIDER
des
M. NEUMAN
Filiale Neusatz.

FÜR HERRN:

Ueberzieher	von	9—35 fl.
Schwarze Salon-Anzüge	„	22—55 „
„ „ Fracke	„	15—35 „
„ Satin Röcke	„	12—22 „
Frühjahrs-Anzüge	„	10—35 „
Kamgarn-Anzüge	„	16—33 „
Frühjahrs Hosen	„	4—14 „
Schwarze Gilets	„	3— 5 „
Schlaf-Röcke	„	10—25 „
Regen-Mäntel	„	12—25 „
Menschikoffs	„	25—35 „
Ueberzieher für Geistliche	„	18—35 „
Haus-Röcke aus feiner Schafwolle	„	6— 9 „

FÜR DAMEN:

Regenmäntel aus Scheviot von		5—14 fl.
„ „ Kamgarn	„	10—15 „
Promenade-Mäntel aus Lub mit Spitzen	„	12—25 „
Kurze Jackenneuester façon	„	4—18 „
Mantlets mit Spitzen	„	10—15 „
Mantlets mit Spitzen und Perlen geputzt	„	18—22 „
Mantlets mit Spitzen u. Perlen geputzt und Seiden gefüttert	„	24—28 „
Sammt-Brokat Mantles neuester u. elegantester Pariser façon	„	45—60 „

Kinder-Kleider für Knaben und Mädchen:

Anzüge für Kinder von 3 bis 8 Jahren	von fl.	3.50	bis	4.50	kr.
„ „ „ „ „ feinere	„ „	5.50	„	9.50	„
Ueberzieher für Kinder von 3 bis 8 Jahren	„ „	5.—	„	8.50	„
„ „ „ „ „	„ „	9.—	„	12.—	„
Anzüge für erwachsene Kinder von 9—12 Jah.	„ „	6.—	„	16.75	„
Ueberzieher für erwachs. „ „	„ „	7.—	„	11.—	„

Прилог „Застави.“

Druckerei der serb. Buchhandlung Brüder M. Popović Neusatz.

...слушали, јер је њихов број врло мален, управо ја познајем само једног. Но и он се није бадава посрбио. На то га је принудила само лична корист. Да нешто наступе бољи дани по нас Србе у Угарској, неби ни наш једини посрбљени чивутин остао усамљен. Но сада ћемо говорити само о њему.

* * *

...

, нека да се труде сваког у свој џеп, избила је сада најжешће на површину. Он је почео и у школи кајишарити. Хришћански ђаци свакада троше и требају више од њега. Деси се кад-год да баш онда, кад им новац највише треба, немају ни потуре у џепу. Но ту је Натан па ће помоћи. Без и једне речи позајми свакоме колко хоће, само мора по свакој форинти 10 новч недељног интереса да му плаћа... се завуче тамо где га непознају. Бележник села Н. узме га за „практиканта.“ Дошло је време да полаже бележнички испит. Ујак му лечник препоручио га „надлежнима“ те је Натан после неколико дана имао већ диплому у рукама, само је још фалила — штација. Дуго чекао није, јер се смрћу Србина бележника упразнило место у Ј. у Банату. Натан је одмах потегао тамо. Прва му је брига била, да по-

...је врло често у грундоуху. Напослетку је изашло и то на видело. Натан је варао људе, на фини начин узимао новац, па чак је дирнуо и у општинску благајну. Једног дана добије позив у суд. Оде у варош и ствари му стојаху заиста хрђаво. Но тада се деси нешто, што га је спасло.

Дошла је и 1884. година. Пијонири кикиндског програма агитовали су по народу за

ЗА ТАРАШКУ ШКОЛУ.

I

На овом месту доносићемо имена оних родољуба који нам своје прилоге за подизање изгореле српске народне вероисповедне школе у Тараши (Банат) припошљу.

1. Послао један брат Србин из Немачке (који
неће да му
6 фор. 16 но
Нови Сад

К

„В

ЛИСТ ЗА З

Ђ

Изашао је
јен: 1. Дели
(Наставак.) –
С Крауса. (
живота. Посв
Србин надму
лози за истор
Димитријевић
Виловског Ст
сиума. — 6. Е
од Васе Пан
8. Књижевн
Претплатниц
ци из путопи

„Бршљан“
на целом таб
на целу годи
месеца 50 но

Може се
чај 1885 цен

Изашао

„

ЛИСТ ЗА

Власт

Змај Јован

Вештица.
глумац. — Д
ленка. — И
да. — О тел
1886. у карл
Стеван Попо
Побратиму А
Од дра Лазе
Шта је срећ
Књижевност.
ге и листови.

„Јавор“ и
и стаје на 3
У Н. Саду

Е

TA

Am 1.
das **„Budap**
Wir erlau
lesende Bevölk
zu machen, da
breitet und be
sten und belie
Ein Prog
wickeln, ist ü
Blatt die ausf
alle interessan
und dass es d
entschieden opp
Die **poli**
dieselbe bleibe
Mitarbeiter mi
tische Richtun
haben die Ehr
zählen:
Graf Al
Graf Aure
Franz Fen
Hódossy, F
váth, Paul
Somssich, I
ster, Adolf
Der **Re**
wir nach wie
Genugthuung
den Schri
bisher mi
Schliessli
aufmerksam,
betreibend
Rathgeber ist
jeder Richtun
lem, kom
Gebiete kritisi
Gegenwär
Roman
„YVETTE
auf welchem ein Original-Roman unseres Landsmannes, des Romanschriftstellers **Ludwig Tolnai:**
„Die Herren des Dorfes“
folgt, dem sich ein sensationeller Roman:
„Die Schatzinsel“ von **Stephenson**
anschliessen wird. Weiters haben wir Romane: von
Theuriet, Quida, Daudet und Feuillet
erworben, die im Laufe des Sommers zum Abdruck gelangen.

Um Jedermann von der Vorzüglichkeit des
BUDAPESTER
TAGBLATT
zu überzeugen, sind wir bereit, **franco und gratis Probenummern zuzusenden.**

СТЕЧАЈ.

Српско православна црквена општина у Долови, намерава при зидању нове цркве, узети једног стручњака, који ће подузимача при зидању контролисати, односно израду овога по предрачуну оцењивати.

Ради тога, држаће се минуендо-лицитација дана 20. марта (1. априла) т. г. у 10 сахата пре подне

КАФАНА

код „вароши Пеште“ у средини Новога Сада са билијарем, рестаурацијом, путничким собама, дивном баштом, станом, шталом и другим локалитетима издаје се под кирију од 1. маја о. г. Поближе Kaffe у Kiss Sam[illegible]

јање, све ирмосе, сједалне на велике празнике и типи, и да има јасан и милозвучан глас, што има личним доласком у Суботицу о свом трошку и појањем у правосл. цркви засведочити. Који се компетенат лично не прикаже, веће му се моћи молба у обзир узети.

У Суботици 10. марта 1886.

Ђорђе Гојковић, общт. перовођа. 1–3 **Божидар Вујић.** потпредседник.

Лих, 2. септ. 1885. „Молим да ми 15 боца пива од сладова екстракта за Њ. преузвишеност кнеза Солмс-Хохенсолмс-Лиха што пре пошљете“ Јелена Милер.

„Употребљавам прилику, да и са своје стране учинак вашег особитог сладовог екстракта признам, јер после кратке употребе овог кусног пића осећам окрепљавајућу снагу истога.“ Ернестина пл. Сваине рођ. принцеса од Левенштајн-Вертхајма.

Наручбине испод 2 фор. не уважавају се.

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.